

KAKSIKIELINEN OPETUS UUDISTUNEISSA OPETUSSUUNNITELMISSA

Helsinki 10.2.2017

Kristiina Skinnari

Jyväskylän yliopisto, Kieli- ja viestintätieteiden laitos

“Nuorison parasta tässä harrastetaan”★

★ Seinäteksti Jyväskylän yliopiston vanhassa juhlasalissa (1882)

Sisältö

- Katsaus CLIL-tutkimukseen
- OPS ja CLIL
 - Arvopohja
 - Oppimiskäsitys
 - Laaja-alainen osaaminen
 - Kieli näkyväksi
 - Kaksikielinen opetus
 - Vieraat kielet
 - Oppiaineiden kieli
 - Yhteistyö
 - Arviointi

Katsaus CLIL-tutkimukseen

Sosiaalinen käänne > kieltä tarkastellaan
kontekstissaan > mitä sillä tehdään

Lingvistinen käänne > kieli jatkuvasti muuttuvaa ja
epätäydellistä
(Martin 2016)

Mikro/makro, kieli/sisältö, tuote/prosessi (Dalton-
Puffer, Nikula & Smit 2010: 10)

CLIL-tutkimusta

- **Kielen oppiminen** tutkituin: pienimuotoisia tutkimuksia (Nikula 2016)
- **Kielikäsitys**
 - monikielisyys > *Translanguaging* (Nikula & Moore 2016)
 - kieli on sosiaalista toimintaa > kommunikatiivisuus, funktionaalisuus
 - englannin asema
- **Sisältö**
 - UAM: akateemisen kielitaidon kehittyminen eri oppiaineissa, luokkahuonediskurssi (esim. Evnitskaya & Morton 2011)
 - oppiainekohtaiset kielet: *Cognitive Discourse Functions* (Dalton-Puffer 2016); *Teachers' reflections on the changing role of language in the curriculum* (Skinnari & Nikula, in progress)
- **Integraatio** (Nikula, Dafouz, Moore & Smit 2016): OPS ja suunnittelu, toimijat, käytänteet; käsitteellinen
- **Vuorovaikutus** luokissa
 - Luokkahuonediskurssit (Nikula 2005, 2007, 2008, 2010, 2012)
 - Tiedon ja taitojen rakentuminen luokkahuonevuorovaikutuksessa (Kääntä 2016, Jakonen 2014, 2016) > multimodaalisuus, miten oppilaat osoittavat tietonsa

Oppijat (Pihko 2007; Markkanen 2012), **arviointi** (Wewer 2014), materiaalit ja opettajien käsitykset (Bovellan 2014), opettajuus (Moate 2013, Skinnari & Bovellan 2016), ammatillisen identiteetin kehittyminen (Ruohotie-Lyhty), koulutuspolitiikka (Nikula, Saarinen, Skinnari)

Lisää tarvitaan: pitkittäistutkimusta, suurten aineistojen tutkimusta (esim. CLISS 2010–2014), CLIL-opetuksen suhde kielikylpyyn, muuhun kaksikieliseen ja sisältölähtöiseen opetukseen, muut kielet kuin englanti, integroitu arviointi, eri kontekstit (Nikula 2016)

Tutkimustuloksia

- ⇒ ”historian kielen” puhuminen ja kirjoittaminen vaikeaa sekä CLIL-opetuksessa että L1-opetuksessa (Llinares & Whittaker 2010; Järvinen 2010); ainekohtaiset käsitteet ja akateemisen kielen tuottaminen maantiedossa haastavia sekä CLIL-opetuksessa että L1-opetuksessa (Vollmer 2008)
- ⇒ Kemian ja fysiikan CLIL-tunneilla käytetään ainekohtaista kieltä, mutta ei eksplisiittisesti (Nikula)
- ⇒ Opettajan roolin muutos (Skinnari & Bovellan 2016)
- ⇒ Kielitietoisuus?

CLIL ja kielitietoisuus

Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa (OPS 2014: 28).

- Miten omassa työyhteisössäsi?
- Lisääkö vieraskielinen opetus/ kielikylpy kielitietoisuutta?
- Kenen?
- Miten?

OPS ja CLIL: Arvopohja

OPS

- Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen
- Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia
- Kulttuurinen moninaisuus rikkautena
- Kestävän elämäntavan välttämättömyys

CLIL-dimensiot (Marsh, Maljers, Hartiala 2001)

- Oppimisen dimensio (yksilölliset oppimisstrategiat, monipuoliset menet, motivaatio)
- Yhteisöllinen dimensio (kansainvälisyys, EU, koulun profiloituminen)
- Kielellinen dimensio (kielitaito, suullinen kielitaito, L1 ja L2, monikielisyys)
- Kulttuurinen dimensio (tietoisuus, kommunikaatio, viitekehys)
- Sisällöllinen dimensio (uudet näkökulmat, ainekohtainen terminologia, jatko-opinnot ja työelämä)

Oppimiskäsitys

Ihmisenä
kasvu, hyvä
elämä

Seuraukset ja
vastuu

Kieli, kehollisuus,
aistien käyttö,
tunteet

Työskentelytaidot

Rohkaiseva
ohjaus

Oppiminen tapahtuu
vuorovaikutuksessa
eri
oppimisympäristöissä

Oppilas on aktiivinen toimija, itseohjautuvuus,
laajenevat kiinnostuksen kohteet

Ongelmanratkaisu ja luova
ajattelu: yhdessä ja yksin

Prosessi: ennakointia,
suunnittelua, tutkimista,
tekemistä, ajattelua, arviointia
> liittyy aikaisemmin opittuun

Minäkuva rakentuu >
tavoitteet toiminnalle,
luottamus omiin
mahdollisuuksiin

Oman oppimisen
reflektointi

Mikä on minun oppimiskäsitykseni?

- Mitä luokissa opitaan? Sisältöä? Kieltä? Muuta?
- Miten siellä opitaan?
- Mikä edistäisi oppimista?
- Mikä huolestuttaa?
- Kenelle vieraskielinen opetus/ kielikylpy sopii – kenelle ei?

Laaja-alainen osaaminen (3.3)

The 4Cs Framework

(Coyle, 2008):

- Content
- Communication
- Culture
- Cognition

[CLIL-dimensiot

(Marsh ym. 2001:96):

- Kulttuurinen dimensio
- Yhteisöllinen d
- Kielellinen d
- Sisällöllinen d
- Oppimisen d]

Kieli näkyväksi (OPS 2014: 28)

Koko koulu toimii kielen varassa niin kuin yhteiskunta muutenkin. (Martin 2016)

■ Kielitietoisuus

Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan osallistumisessa.

■ Kielikasvatus

Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa aineen kielen opettaja.

■ Oppiaineiden kieli

Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. (BICS & CALP, Cummins 1991, 2000)

■ Monikielisyys

Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan.

Mitä kieli on?

Käsitteen muutos:

Termi 'monikielisyys' ”ei määrittele kielten tai kielimuotojen määrää tai niiden osaamisen tasoa” (Martin 2016)

- Millaista on CLIL-tuntien kielenkäyttö (L1/L2)?
- Mitä haasteita siinä on?
- Mitä opetan/ arvioin, kun opetan/ arvioin kieltä?
- Miten perinteinen kielen opetus ja CLIL-opetus voivat tukea toisiaan?

Kaksikielinen opetus (luku 10)

- Kielirikasteinen
- Laajamittainen

Mihin pyritään?
Kenelle annetaan?
Miten toteutetaan?
Kuka toteuttaa/ kenen kanssa?
Miten arvioidaan?

- ⇒ Paikalliset toteutukset
- ⇒ Sisältötavoitteet samat
- ⇒ Kielenoppimistavoitteet
- ⇒ Muut hyödyt?

Vieraat kielet (14.4.3)

- *Kieltenopetus on osa **kielikasvatusta** ja johdatusta **kielitietoisuuteen**.*
- *Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja **jokainen opettaja on kielen opettaja**.*
- *Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle.*
- *Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät.*
- *Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.*

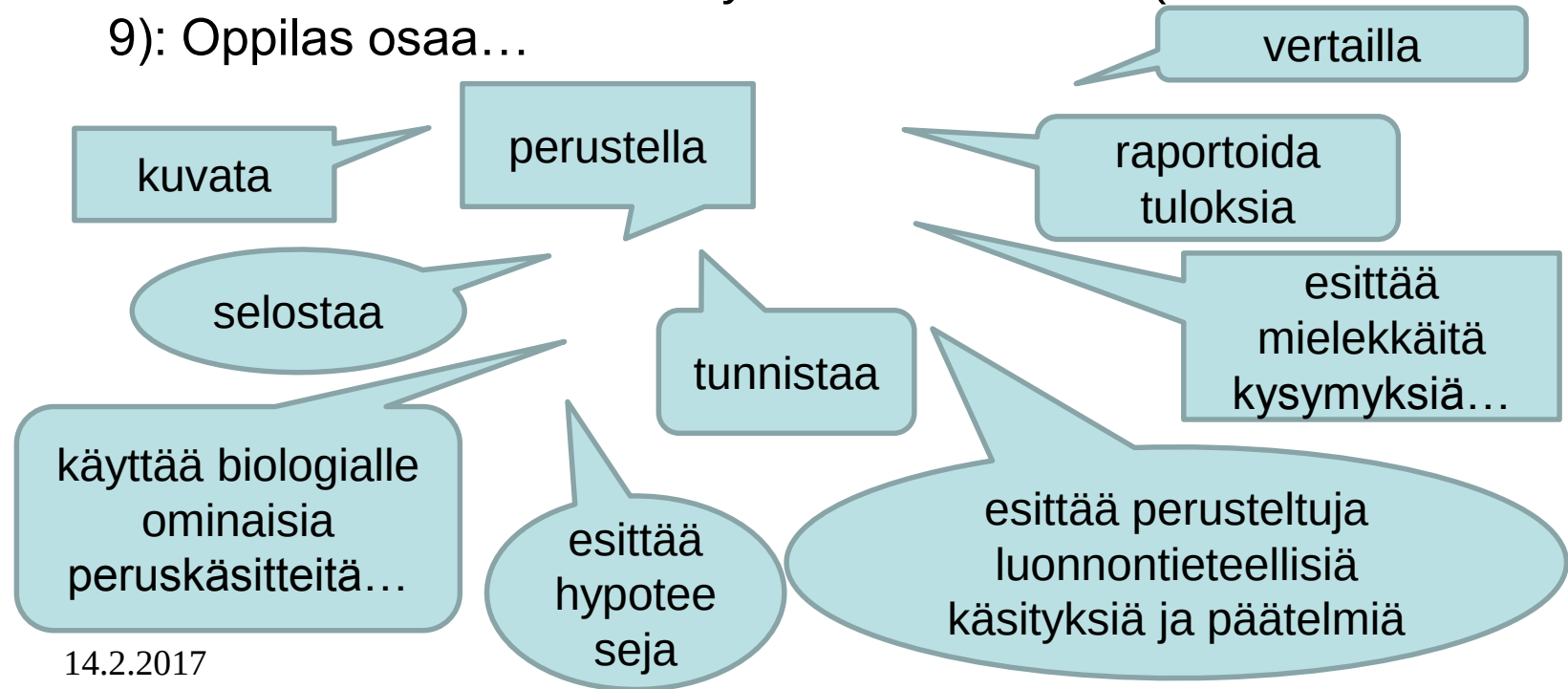
Creative in finding creativity in the curriculum: the CLIL second language classroom (Cross 2012)

- *kieltä ja sisältöä yhdistävä näkökulma antaa tilaa luovalle pedagogiselle toiminnalle, kun oppijat voivat valita, mitä kieltä käyttävät ja miten (s. 431–432)*
- *merkitykset ja niiden yhteinen rakentaminen*
- *suostutaan epävarmuuteen, riskinottoon ja virheiden tekemiseen, mutta tuetaan toisia*
- *tunne*

Oppiaineiden kieli

- Kielen rooli? (tavoitteissa/oppitunneilla/arvioinnissa)
- Esim. BG (15.4.5): Biologinen tieto ja ymmärrys, biologiset taidot, biologian asenne- ja arvot**tavoitteet** (ohjata/ auttaa/ kannustaa/ innostaa oppilasta ymmärtämään/ vertailemaan...)
- Päättö**arvioinnin** kriteerit hyvälle osaamiselle (vuosiluokilla 7–9): Oppilas osaa...

Opettajan roolit

- Oppiaineen opettaja
- Kielen opettaja
- Joku muu?
- Paikka työyhteisössä?
- Mikä lisää toimijuuttani?

Yhteistyö

Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet (4.4)

Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä.

Molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa.

Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla.

Ketkä ovat yhteistyökumppaneitani?

- Keneltä saan tukea?
- Mistä saan tietoa?
- Mikä estää?

Arviointi

--arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin (OPS 2014: 47)

- Kehittävä arviointi, arviointi oppimisena
- Vahvuuskeskeinen arviointi
- Osaamisen/ oppimisen arviointi: osaamisen tunnistaminen
- Itse- ja vertaisarviointi
- Monipuolinen arviointi: ei kohdistu vain "tuotteeseen"
- Kieli/ sisältö > erillistä/ sisällön kieli/ muut taidot?
- Kielitaidon tasojen kuvausasteikko > mittaako sitä, mitä CLIL-opetuksessa opitaan?

Kielitaidon arviointi muuttuu: näkyviin myös ne taidot, joita tarvitaan monikielisessä maailmassa (henkistä joustavuutta, kuuntelu-, päättely- ja vuorovaikutustaitoja, myönteistä asennetta ja epätäydellisyyden sietokykyä) > tavoitteellinen kehittäminen ja arviointi vielä alkutekijöissään (Martin 2016)

Miten arvioida CLIL-opetuksessa?

- Omat käytänteet?
- Kieli ja sisältö erikseen/ integroituna? Miten?
- Taitotasotaulukot (CEFR, opetussuunnitelmat)
- Projekti- ja teematyöskentely eheyttävässä opetuksessa
- Mitä muuta arvioidaan?
- Kuka arvioi?
- Dokumentit

Malleja ja instrumentteja: Massler, Stotz & Queisser 2014 (alakoulu); Dalton-Puffer 2016

Viitteet

- Bovellan, E. 2014. *Teachers' beliefs about learning and language as reflected in their views of teaching materials for Content and Language Integrated Learning (CLIL)*. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä studies in humanities 231.
- Coyle, D. 2008. CLIL – a pedagogical approach. Teoksessa Van Deusen-Scholl, N. & Hornberger, N. *Encyclopedia of Language and Education*, 2nd edition. Springer, 97–111.
- Cross, R. 2012. Creative in finding creativity in the curriculum: the CLIL second language classroom. *Australian Educational Research* 39, 431–445.
- Cummins, J. 1991. Language Development and Academic Learning. Teoksessa Cummins, J., Malave, L. a& Duquette, G. *Language, Culture and Cognition*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Dalton-Puffer, C. 2016. Cognitive Discourse Functions: Specifying an Integrative Interdisciplinary Construct. Teoksessa Nikula, T., Dafouz, E., Moore, P. & Smit, U. (toim.) *Conceptualising Integration in CLIL and Multilingual Education*. Bristol: Multilingual Matters, 29–54.
- Dalton-Puffer, C., Nikula, T. & Smit, U. (toim.) 2010. *Language use and language learning in CLIL*. (AALS Series 7). Amsterdam: Benjamins.
- Jakonen, T. (2014). Building Bridges - How secondary school pupils bring their informal learning experiences into a Content and Language Integrated (CLIL) classroom. *Journal of applied language studies*, 8 (1), 7-28. Saatavilla: <http://apples.jyu.fi/ArticleFile/download/421> [Open access](#)
- Jakonen, T. (2016). Managing multiple normativities in classroom interaction: student responses to teacher reproaches for inappropriate language choice in a bilingual classroom. *Linguistics and Education*, 33, 14-27.
- Kääntä, L. 2016. Määrittelemisen haasteista vieraskielisessä opetuksessa. Teoksessa Loukusa, S., Hautala, T., Kääntä, L. & Suvanto, A. (toim.) *Näkökulmia vuorovaikutukseen*. Helsinki: Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistyksen julkaisuja 48, 42–54.
- Llinares, A. & Whittaker, R. 2010. Writing and speaking in the history class: data from CLIL and first language contexts. Teoksessa Dalton-Puffer, C. T. Nikula & U. Smit (toim.) *Language Use in Content-and-Language Integrated Learning (CLIL)*. AILA Applied linguistic series (AALS). Amsterdam: John Benjamins Publishers.
- Markkanen, M. 2012. *"Hei, mä opin tän asian enkuks!" Toimintatutkimus ympäristötiedon ainesisältöjen ja vieraan kielen oppimisesta sekä opettamisesta englanninkielissä oppitunneilla*. Turun yliopiston julkaisuja C 346. Väitöskirja.
- Marsh, D., Maljers, A. & Hartiala, A.-K. 2001. *Profiling European CLIL Classrooms. Languages Open Doors*. University of Jyväskylä, Finland & European Platform for Dutch Education, The Netherlands.
- Martin, M. 2016. Monikielisyys muutoksessa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*. Kieliverkoston verkkolehti. Saatavilla: <http://www.kieliverkosto.fi/article/monikielisyys-muutoksessa/>
- Massler, U., Stotz, D. & Queisser, C. 2014. Assessment instruments for primary CLIL: the conceptualisation and evaluation of test tasks. *The Language Learning Journal* 42 (2), 137–150.
- Moate, J. 2013. *Reconceptualising teacherhood through the lens of foreign-language mediation*. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä studies in education, psychology and social research 459.
- Nikula, T. 2016. Nikula, T. (2016). CLIL: A European Approach to Bilingual Education. Teoksessa Van Deusen-Scholl, N. & May, S. (toim.) *Second and Foreign Language Education*, Encyclopedia of Language and Education. Springer.
- Nikula, T. & Moore, P. 2016. Translanguaging in CLIL classrooms. Teoksessa Nikula, T., Dafouz, E., Moore, P. & Smit, U. (toim.) *Conceptualising Integration in CLIL and Multilingual Education*. Bristol: Multilingual Matters, 211–234.
- Nikula, T., Dafouz, E., Moore, P. & Smit, U. (toim.) 2016. *Conceptualising Integration in CLIL and Multilingual Education*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pihko, M.-K. 2007. Me, school and English: A comparison of affective L2 learning outcomes in CLIL classrooms and EFL classrooms. Teoksessa Koskensalo, A., Smeds, J. Kaikkonen, P. & Kohonen, V. (toim.) *Foreign Languages and Multicultural Perspectives in the European Context*. Berlin: LIT Verlag, 117-125.
- Skinnari, K. & Bovellan, E. 2016. CLIL Teachers' Beliefs about Integration and about their Professional Roles: Perspectives from a European Context. Teoksessa Nikula, T., Dafouz, E., Moore, P. & Smit, U. (toim.) *Conceptualising Integration in CLIL and Multilingual Education*. Bristol: Multilingual Matters, 145–167.
- Vollmer, H. J. 2008. Constructing tasks for content and language integrated learning and assessment. Teoksessa J. Eckerth & S. Siekmann (toim.), *Task-based language learning and teaching: Theoretical, methodological and pedagogical perspectives*. Frankfurt-am-Main: Peter Lang, 227–290.
- Wewer, T. 2014. *Assessment of Young Learners' English Proficiency in Bilingual Content Instruction CLIL*. Turun yliopiston julkaisuja B 385. Väitöskirja.

Yhteystiedot

kristiina.skinnari@jyu.fi

Kiitos

